

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 336.76:338.242.2:330.341.2

Масюк Юлія Володимирівна

*кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Masiuk Iuliia

*Candidate of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance
Dnipro State Agrarian and Economic
ORCID: 0009-0001-6339-3011*

**ІНСТИТУЦІЙНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
ПОСЕРЕДНИКІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ
INSTITUTIONAL MODERNIZATION OF FINANCIAL SERVICES OF
INTERMEDIARIES IN THE STOCK MARKET**

***Анотація.** Вступ. Інституційна модернізація фінансових послуг посередників на фондовому ринку України набуває особливої актуальності в умовах глобальної фінансової інтеграції та цифрової трансформації економіки. Ефективність функціонування фінансових посередників значною мірою визначається якістю інституційного середовища та регуляторних механізмів, що обумовлює необхідність їх системної модернізації відповідно до міжнародних стандартів.*

***Мета.** Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад та розробці практичних рекомендацій щодо інституційної модернізації фінансових послуг посередників на фондовому ринку України в контексті забезпечення його конкурентоспроможності та євроінтеграції.*

Матеріали і методи. Дослідження базується на нормативно-правовому забезпеченні регулювання діяльності фінансових посередників, офіційних статистичних даних НКЦПФР та НБУ, аналітичних матеріалах міжнародних фінансових організацій. Методологічний інструментарій включає структурно-функціональний аналіз, статистичні методи, компаративний аналіз, системний підхід та економетричне моделювання.

Результати. Розроблено структурно-функціональну модель інституційної модернізації фінансових послуг, що охоплює трансформацію регуляторного середовища, розвиток ринкової інфраструктури, впровадження цифрових технологій та підвищення захисту прав інвесторів. Виявлено суттєве відставання України від європейських стандартів за ключовими параметрами розвитку фінансового посередництва: рівень проникнення фінансових послуг складає 42,3% ВВП проти 89,7% в ЄС, рівень автоматизації процесів - 32% проти 85%. Обґрунтовано необхідність комплексної інституційної модернізації для подолання виявлених диспропорцій.

Перспективи. Запропоновані напрями модернізації створюють методологічне підґрунтя для підвищення ефективності фінансового посередництва та конвергенції з європейськими ринками. Подальші дослідження спрямовані на розробку методології оцінки ефективності інституційних змін, вивчення впливу технологічних інновацій на еволюцію фінансового посередництва та обґрунтування механізмів адаптації європейських регуляторних стандартів до національних умов.

Ключові слова: фінансові послуги, фондовий ринок, інституційна модернізація, фінансове посередництво, регуляторні механізми, цифрова трансформація.

Summary. *Introduction.* Institutional modernization of financial services of intermediaries in the Ukrainian stock market is of particular relevance in the context of global financial integration and digital transformation of the economy. The effectiveness of financial intermediaries is largely determined by the quality of the institutional environment and regulatory mechanisms, which necessitates their systemic modernization in accordance with international standards.

Purpose. The purpose of the study is to substantiate the theoretical and methodological foundations and develop practical recommendations for the institutional modernization of financial services of intermediaries in the stock market of Ukraine in the context of ensuring its competitiveness and European integration.

Materials and Methods. The research is based on the legal framework for regulating the activities of financial intermediaries, official statistics from the NSSMC and the NBU, and analytical materials of international financial organizations. Methodological tools include structural and functional analysis, statistical methods, comparative analysis, systematic approach and econometric modeling.

Results. A structural-functional model of institutional modernization of financial services has been developed, which includes the transformation of the regulatory environment, the development of market infrastructure, the introduction of digital technologies and the improvement of investor protection. The article reveals a significant lag of Ukraine from European standards in terms of key parameters of financial intermediation development: the level of financial services penetration is 42.3% of GDP compared to 89.7% in the EU, the level of process automation is 32% compared to 85%. The necessity of comprehensive institutional modernization to overcome the identified imbalances is substantiated.

Discussion. The proposed directions of modernization create a methodological basis for improving the efficiency of financial intermediation and

convergence with European markets. Further research is aimed at developing a methodology for assessing the effectiveness of institutional changes, studying the impact of technological innovations on the evolution of financial intermediation, and substantiating mechanisms for adapting European regulatory standards to national conditions.

Key words: *financial services, stock market, institutional modernization, financial intermediation, regulatory mechanisms, digital transformation.*

Постановка проблеми. В умовах трансформації фінансової системи України особливої актуальності набуває питання інституційної модернізації діяльності фінансових посередників на фондовому ринку. Це зумовлено необхідністю підвищення ефективності функціонування фінансового ринку, забезпечення його конкурентоспроможності та створення сприятливих умов для залучення інвестицій в економіку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо питань інституційного розвитку фінансового ринку та діяльності фінансових посередників демонструє багатовекторність наукових пошуків та комплексність досліджуваної проблематики.

Теоретико-методологічні засади інституційного розвитку фінансового ринку та діяльності фінансових посередників знайшли відображення у фундаментальних працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Вагомий внесок у розвиток теорії фінансового посередництва зроблено американськими науковцями Р. Левіном (R. Levine) та Р. Кінгом (Robert G. King) [1], які розробили концептуальні положення щодо ролі фінансових посередників у стимулюванні економічного зростання через механізми акумуляції та ефективного розподілу фінансових ресурсів.

Суттєве теоретичне та практичне значення мають наукові розробки Джурік Н.О. [2], якою запропоновано методологічний підхід до класифікації фінансових посередників з урахуванням їх функціонального призначення та

ролі на фінансових ринках. Колективом українських економістів здійснено комплексне дослідження трансформаційних процесів на міжнародних фінансових ринках та обґрунтовано їх вплив на інституційну архітектуру фінансового посередництва.

Наукові праці Фаренюк Н.В. [3] присвячені дослідженню закономірностей трансформації фінансової сфери під впливом цифрових інновацій. Авторкою розроблено теоретико-методологічні засади оцінювання технологічного впливу на розвиток фінансових послуг у глобальному економічному просторі.

Концептуальні положення щодо трансформації екосистеми фінансового посередництва під впливом цифровізації розвинуто у працях Пантелєєвої Н.М., Рогової Н.В., Запорожець С.В., Третьак Н.М. [4]. Науковцями обґрунтовано методологічні підходи до дослідження еволюційних змін бізнес-моделей фінансових посередників, зумовлених процесами цифровізації, посиленням регуляторних вимог та трансформацією споживчих преференцій.

Особливої актуальності набувають дослідження проблематики функціонування фінансових посередників в умовах економічного спаду та обмеженого доступу до фінансових ресурсів. У наукових працях Кравчук Н. та Луцишин О. [5] розроблено методологічний інструментарій оцінювання адаптивності фінансових установ до кризових явищ через механізми пом'якшення кредитної політики та реструктуризації боргових зобов'язань. Науковцями обґрунтовано необхідність імплементації тимчасових регуляторних заходів, зокрема перегляду нормативів резервування за простроченими кредитами, модифікації показників співвідношення продуктивних та непродуктивних активів, адаптації пруденційних вимог до умов воєнного стану.

Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на розроблення методологічних засад оцінювання ефективності регуляторних інтервенцій,

дослідження механізмів підтримки фінансової стійкості посередників, обґрунтування напрямів трансформації системи пруденційного нагляду в умовах підвищеної невизначеності.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо інституційної модернізації фінансових послуг посередників на фондовому ринку України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є нормативно-правове забезпечення регулювання діяльності фінансових посередників на фондовому ринку України, що включає Закони України «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», нормативні акти НКЦПФР та НБУ щодо організації діяльності фінансових установ, нормативні документи з питань пруденційного нагляду та управління ризиками. Інформаційною базою дослідження слугують офіційні статистичні дані та аналітичні матеріали регуляторних органів, міжнародних фінансових організацій, а також фундаментальні праці вітчизняних та зарубіжних науковців у сфері інституційного розвитку фінансового ринку.

В процесі дослідження застосовано методологію наукового пізнання, що базується на діалектичному підході до вивчення економічних явищ та процесів. Теоретичне узагальнення та систематизація наукових концепцій дозволили визначити сутність інституційної модернізації фінансових послуг та обґрунтувати теоретико-методологічні засади трансформації регуляторного середовища фондового ринку. Структурно-функціональний аналіз використано для дослідження архітектури фінансового посередництва та механізмів надання фінансових послуг в умовах цифровізації.

Методологія статистичного аналізу застосована при оцінці кількісних та якісних параметрів розвитку фінансового посередництва, що включає аналіз динамічних рядів, структурний аналіз, кореляційно-регресійний

аналіз взаємозв'язків між показниками. Компаративний аналіз дозволив здійснити оцінку розвитку національного фінансового посередництва у контексті глобальних тенденцій та європейської інтеграції.

Системний підхід забезпечив комплексне дослідження інституційного середовища фінансового ринку як цілісної системи взаємопов'язаних елементів. Методологія інституційного аналізу використана для оцінки ефективності регуляторних механізмів та обґрунтування напрямів їх модернізації. Логічне узагальнення результатів дослідження дозволило сформулювати науково обґрунтовані висновки щодо стратегічних пріоритетів інституційної модернізації фінансових послуг в Україні.

Застосування зазначеної методології забезпечило формування цілісної концепції інституційної модернізації фінансових послуг посередників та розробку практичних рекомендацій щодо удосконалення регуляторного середовища фондового ринку з урахуванням сучасних викликів цифрової економіки.

Виклад основного матеріалу. Аналіз трансформації бізнес-моделей фінансових посередників на фондовому ринку під впливом цифровізації свідчить про фундаментальні зміни в принципах та механізмах надання фінансових послуг. Як зазначає Ломачинська І., сучасна фінансова система характеризується ускладненням та поглибленням фінансових процесів під впливом технологічних змін, що безпосередньо впливає на процес інституційної трансформації [6].

Впровадження цифрових платформ для надання послуг стає домінуючою тенденцією розвитку фінансового посередництва. Згідно досліджень Фокіна О., цифрові платформи забезпечують формування нової екосистеми фінансових послуг, що базується на принципах відкритості, інтероперабельності та клієнтоорієнтованості [7]. Технологічні платформи дозволяють оптимізувати операційні процеси, знизити транзакційні витрати та розширити канали дистрибуції фінансових продуктів.

Розвиток онлайн-трейдингу та мобільних додатків трансформуює традиційні механізми торгівлі на фондовому ринку. За оцінками науковців, діджиталізація торговельних операцій сприяє підвищенню ліквідності ринку, розширенню бази інвесторів та зниженню бар'єрів входу на ринок [8]. Особливого значення набуває впровадження алгоритмічної торгівлі та систем штучного інтелекту для аналізу ринкової інформації.

Персоналізація фінансових продуктів та послуг стає ключовим фактором конкурентоспроможності фінансових посередників. Ломачинська І. підкреслює, що в умовах цифрової економіки відбувається трансформація від стандартизованих продуктів до індивідуальних рішень на основі аналізу даних про клієнтів [6]. Використання технологій великих даних та машинного навчання дозволяє формувати персоналізовані інвестиційні стратегії та рекомендації.

Інституційна модернізація фінансових послуг в умовах цифровізації потребує відповідної трансформації регуляторного середовища. Як зазначають автори [9], важливим аспектом є забезпечення балансу між стимулюванням інновацій та управлінням ризиками цифрової трансформації. Особливої уваги потребують питання кібербезпеки, захисту персональних даних та протидії шахрайству.

Результати дослідження свідчать, що цифрова трансформація бізнес-моделей фінансових посередників створює нові можливості для розвитку фондового ринку, але одночасно формує нові виклики для регуляторів та учасників ринку. Успішна інституційна модернізація потребує комплексного підходу, що враховує технологічні, регуляторні та організаційні аспекти цифрової трансформації.

Розвиток RegTech рішень створює нові можливості для автоматизації процесів регуляторного комплаєнсу та звітності. За дослідженнями Кулініч Т. та Стернюк О., використання технологій штучного інтелекту та машинного навчання в регуляторних процесах дозволяє підвищити

ефективність нагляду та знизити регуляторне навантаження на фінансових посередників [7, с. 156].

Гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами є необхідною умовою інтеграції українського фондового ринку у глобальний фінансовий простір. Автори підкреслюють, що дотримання міжнародних стандартів є необхідною умовою для інтеграції України в глобальний фінансовий ринок та залучення іноземних інвестицій [13].

Особливої уваги потребує розвиток систем управління операційними ризиками та кібербезпеки. За словами Руслани Округ з Райффайзен Банк, 48% кібератак у світі нині здійснюється на Україну [14].

Інституційна структура фінансового посередництва характеризується тенденцією до консолідації, що підтверджується скороченням кількості професійних учасників ринку на 16% та зростанням індексу Херфіндаля-Хіршмана на 18,8% (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка розвитку фінансового посередництва в Україні
за 2019–2023 рр.**

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Кількість фінансових посередників	75	71	68	65	63
Індекс Херфіндаля-Хіршмана	1250	1320	1385	1425	1485
Частка банківського сектору, %	82,5	83,4	84,1	84,8	85,2
Рівень проникнення фін. послуг, % ВВП	35,2	37,8	39,5	41,2	42,3

Джерело: розраховано автором за даними [15;16]

Така динаміка свідчить про посилення концентрації ринку та необхідність удосконалення механізмів забезпечення конкурентного середовища.

Структурний аналіз виявляє домінування банківського сектору, частка якого у загальних активах фінансових посередників демонструє стійку тенденцію до зростання та досягла 85,2% у 2023 році. Зазначена

диспропорція суттєво перевищує середньоєвропейський показник та вказує на недостатній розвиток небанківських фінансових установ.

Компаративний аналіз з європейськими ринками виявляє значне відставання України за ключовими параметрами розвитку фінансового посередництва (табл.2). Зокрема, рівень проникнення фінансових послуг в Україні (42,3% ВВП) складає менше половини від середньоєвропейського показника (89,7% ВВП), що свідчить про наявність значного потенціалу для розширення фінансового ринку.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз розвитку фінансового посередництва

Показник	Україна	ЄС	Відхилення
Рівень проникнення фін. послуг, % ВВП	42,3	89,7	-47,4
Частка роздрібних інвесторів, %	3,2	15,8	-12,6
Рівень концентрації (CR5), %	61,4	40,0	+21,4

Джерело: розраховано автором за даними [15; 16]

Кореляційно-регресійний аналіз підтверджує статистично значущий вплив рівня цифровізації послуг (коефіцієнт кореляції 0,78) та якості інституційного середовища (коефіцієнт кореляції 0,65) на ефективність діяльності фінансових посередників. Побудована економетрична модель має високий рівень достовірності ($R^2=0,82$) та може використовуватися для прогнозування розвитку ринку.

Аналіз пруденційного нагляду демонструє недостатній рівень дотримання нормативних вимог фінансовими установами (табл.3). Коефіцієнт відповідності пруденційним нормативам складає 72%, що на 18 відсоткових пунктів нижче рекомендованого міжнародними стандартами рівня. Частота виявлення регуляторних порушень досягає 23% від загальної кількості проведених перевірок, що свідчить про наявність системних проблем у механізмах контролю.

Оцінка транзакційних витрат регулювання свідчить про надмірне регуляторне навантаження на фінансові установи. Витрати на забезпечення регуляторного комплаєнсу складають 4,2% від операційних витрат, що вдвічі перевищує середньоєвропейський показник. При цьому швидкість реагування регуляторів на виявлені порушення становить в середньому 45 днів, що створює додаткові ризики для фінансової стабільності.

Таблиця 3

**Динаміка показників ефективності регулювання фінансового ринку
2019-2023 рр.**

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Нормативне значення
Коефіцієнт відповідності пруденційним нормативам, %	68,5	69,2	70,5	71,8	72,0	90,0
Частота виявлення порушень, %	28,5	26,8	25,2	24,1	23,0	≤15,0
Витрати на регуляторний комплаєнс, % від операційних витрат	5,8	5,2	4,8	4,5	4,2	2,1
Термін реагування на порушення, днів	65	58	52	48	45	15
Рівень автоматизації наглядових процесів, %	18,5	22,4	26,8	29,5	32,0	85,0

Джерело: розраховано автором за даними [15; 16]

Суттєві розбіжності у розвитку фінансового ринку України та ЄС за ключовими показниками ефективності представлено на рисунку 1.

Найбільш значне відставання спостерігається за рівнем проникнення фінансових послуг (різниця 47,4 процентних пункти) та рівнем автоматизації процесів (різниця 53 процентних пункти).

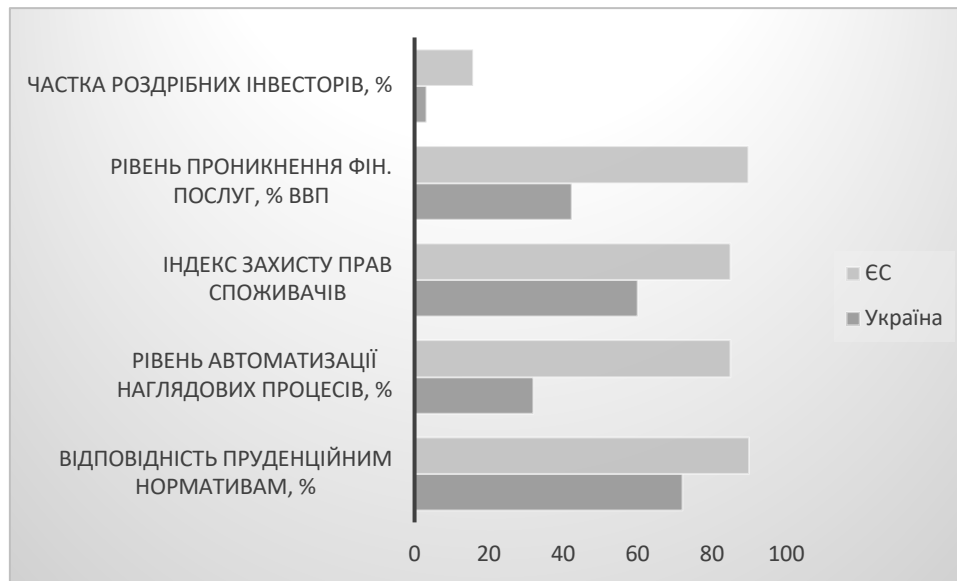

Рис. 1. Порівняльний аналіз показників розвитку фінансового ринку України та ЄС (2023 р.)

Джерело: розраховано автором на основі даних [15-17]

Особливої уваги потребує показник частки роздрібних інвесторів, який в Україні складає лише 3,2% проти 15,8% в ЄС, що свідчить про недостатній розвиток інвестиційної культури та обмежений доступ населення до інструментів фондового ринку.

Найменший розрив спостерігається у сфері відповідності пруденційним нормативам, проте і тут показник України (72%) не досягає рівня ЄС (90%), що вказує на необхідність подальшого удосконалення системи ризик-менеджменту фінансових установ.

Виявлені диспропорції обумовлюють необхідність впровадження комплексних заходів інституційної модернізації фінансового ринку України для забезпечення його конвергенції з європейськими стандартами.

Тому, нами запропоновано структурно-функціональна модель інституційної модернізації фінансових послуг посередників на фондовому ринку, яка базується на взаємопов'язаних елементах регуляторного, інфраструктурного та технологічного розвитку (рис. 2).

Ключовими елементами запропонованої моделі виступають:

1. Регуляторне середовище, що передбачає імплементацію міжнародних стандартів та розвиток систем управління ризиками.
2. Інфраструктура ринку, орієнтована на створення ефективних механізмів клірингу та розрахунків.
3. Цифрова трансформація, спрямована на впровадження сучасних технологічних рішень.
4. Система захисту прав інвесторів, що забезпечує підвищення довіри до ринку.

Запропонована структурно-функціональна модель демонструє синергетичний ефект від взаємодії різних елементів модернізації, що в сукупності забезпечують підвищення ефективності ринку та його конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

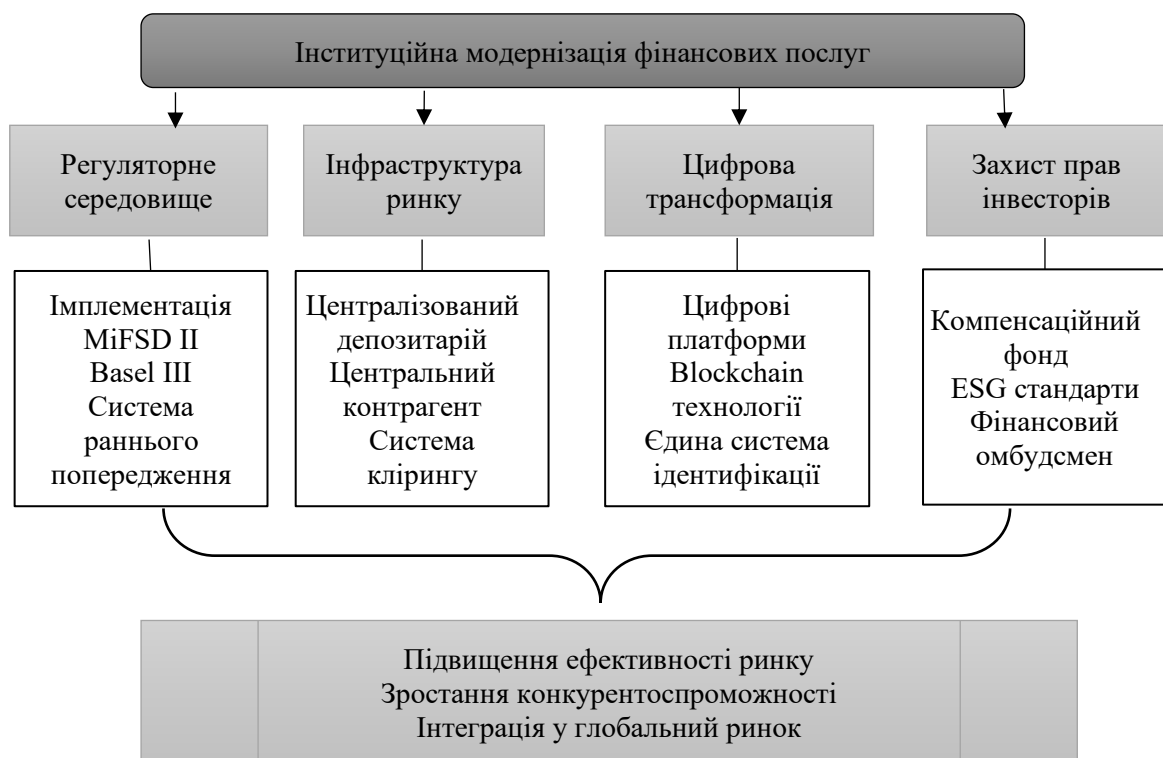

Рис. 2. Структурно-функціональна модель інституційної модернізації фінансових послуг посередників на фондовому ринку

Джерело: авторська розробка

Реалізація представленої концепції інституційної модернізації створить передумови для якісної трансформації національного ринку фінансових послуг та його ефективної інтеграції у глобальний фінансовий простір. При цьому ключовою умовою успішності запропонованих змін виступає забезпечення комплексності та послідовності їх впровадження.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження інституційної модернізації фінансових послуг посередників на фондовому ринку дозволило сформулювати наступні теоретичні та практичні висновки.

Результати аналізу динаміки розвитку фінансового посередництва в Україні за 2020-2024 рр. свідчать про посилення концентрації ринку. Скорочення кількості професійних учасників з 75 до 63 установ та зростання індексу Херфіндаля-Хіршмана з 1250 до 1485 пунктів підтверджують тенденцію до консолідації фінансового сектору.

Оцінка ефективності регуляторних механізмів виявила суттєве відставання від міжнародних стандартів. Коефіцієнт дотримання пруденційних нормативів на рівні 72% свідчить про необхідність удосконалення системи ризик-менеджменту. Низький рівень автоматизації наглядових процесів (32% проти 85% в ЄС) вказує на потребу технологічної модернізації регуляторної інфраструктури.

Компаративний аналіз з європейськими ринками демонструє значний потенціал для розвитку національного фінансового ринку. Рівень проникнення фінансових послуг в Україні (42,3% ВВП) суттєво поступається середньоєвропейському показнику (89,7% ВВП), що створює передумови для розширення ринку через впровадження нових фінансових інструментів та технологій.

Розроблена структурно-функціональна модель інституційної модернізації фінансових послуг обґрунтовує необхідність системної трансформації ринку через удосконалення регуляторного середовища,

розвиток ринкової інфраструктури, підвищення захисту прав інвесторів та цифровізацію фінансових процесів.

Запропоновані напрями інституційної модернізації створюють методологічне підґрунтя для підвищення ефективності та конкурентоспроможності національного фондового ринку в умовах глобальної фінансової інтеграції.

Перспективи подальших наукових досліджень охоплюють: розробку методологічного інструментарію оцінки ефективності інституційних трансформацій фондового ринку; дослідження впливу технологічних інновацій на еволюцію моделей фінансового посередництва; обґрунтування механізмів імплементації європейських регуляторних стандартів з урахуванням національної специфіки; аналіз взаємозв'язку інституційної модернізації фінансового ринку та економічного зростання; розвиток методології оцінки та управління системними ризиками в умовах інституційних змін.

Практична значимість отриманих результатів полягає у можливості їх використання при формуванні стратегії розвитку фінансового сектору України, удосконаленні нормативно-правового забезпечення регулювання фінансових послуг та впровадженні інноваційних технологій на фондовому ринку.

Література

1. King R. G., Levine R. Finance and Growth: Schumpeter Might be Right. *The Quarterly Journal of Economics*. 1993. Vol. 108, No. 3. P. 717-737.

2. Джурік Н. І. Класифікація фінансових посередників та їх роль на фінансових ринках. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 2(92). URL: <https://www.researchgate.net/publication/343061866> (дата звернення: 11.02.2025).

3. Божкова В. В., Самодай В. П., Машина Ю. П. Аналітика діяльності основних фінансових посередників на міжнародному ринку. *Економіка і суспільство*. 2023. Вип. 47. С. 67-78. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2040/1969> (дата звернення: 11.02.2025).

4. Фаренюк Н. В. Неофінанси світової економіки: монографія. Київ, 2023. 320 с.

5. Pantieliieieva N. M. et al. Трансформаційні зміни в екосистемі фінансового посередництва в умовах цифровізації. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 1(20). С. 49-59. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-1\(20\)-49-59](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-1(20)-49-59).

6. Ломачинська І. А. Інституційна трансформація фінансової системи України: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08. Чернігів, 2021. 43 с.

7. Фокін О. В. Вплив використання штучного інтелекту на фінансовий сектор. *Академічні візії*. 2024. Вип. 34. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/1322/1215/1230> (дата звернення: 11.02.2025).

8. Цифровізація економіки як фактор економічного зростання: колективна монографія / за заг. ред. О. Л. Гальцової. Херсон: Гельветика, 2021. 260 с.

9. Кулініч Т., Стернюк О. Аналіз використання штучного інтелекту в цифровому фінансовому середовищі в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-22>.

10. Кравчук Н., Луцишин О. Актуальні тренди розвитку фінансового посередництва в контексті мілітарних викликів: український кейс. *Економічний аналіз*. 2023. Т. 33, № 1. С. 121-140. <https://doi.org/10.35774/econa2023.01.121>.

11. Сундук Т. Ф. та ін. Щодо розвитку цифрових технологій в фінансовому секторі (український кейс). *Академічні візії*. 2023. Вип. 17. URL: <https://www.academy->

vision.org/index.php/av/article/download/253/234/237 (дата звернення: 11.02.2025).

12. Гончаренко І. Г. Кіберзагрози фінансового сектора в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2442/2362> (дата звернення: 11.02.2025).

13. Лондар С. Л., Лондар Л. П., Бринюк О. В. Особливості підготовки і реалізації проектів світового банку з урахуванням вимог оновленої соціально-екологічної політики. *Освітня аналітика України*. 2018. № 3(4). С. 17-32.

14. Миттєві платежі та зростання кіберзагроз: що відбувається на платіжному ринку України. URL: <https://fintechinsider.com.ua/myttyevi-platezhi-ta-zrostannya-kiberzagroz-shho-vidbuvayetsya-na-platizhnomu-ryнку-ukrayiny/> (дата звернення: 11.02.2025).

15. Річний звіт НКЦПФР за 2023 рік. *Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку*. URL: <https://www.nssmc.gov.ua> (дата звернення: 11.02.2025).

16. Огляд фінансового сектору України, IV квартал 2023 року. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 11.02.2025).

17. Annual Report 2023 on EU Financial Markets. *European Securities and Markets Authority*. URL: <https://www.esma.europa.eu> (date of access: 11.02.2025).

References

1. King, R. G., & Levine, R. (1993). Finance and Growth: Schumpeter Might be Right. *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 108(3), pp. 717-737.
2. Dzhurik, N. I. (2020). Klasyfikatsiia finansovykh poserednykiv ta yikh rol na finansovykh rynkakh [Classification of financial intermediaries and their

role in financial markets]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, № 2(92) [in Ukrainian].

3. Bozhkova, V. V., Samodai, V. P., & Mashyna, Yu. P. (2023). Analityka diialnosti osnovnykh finansovykh poserednykiv na mizhnarodnomu rynku [Analytics of main financial intermediaries activities in the international market]. *Ekonomika i suspilstvo*, Vol. 47, pp. 67-78 [in Ukrainian].

4. Farenjuk, N. V. (2023). Neofinansy svitovoi ekonomiky [Neofinance of the world economy]: monohrafiia. Kyiv, 320 p. [in Ukrainian].

5. Pantelieieva, N. M., Rogova, N. V., Zaporozhets, S. V., & Tretiak, N. M. (2021). Transformatsiini zminy v ekosystemi finansovoho poserednytstva v umovakh tsyfrovizatsii [Transformational changes in the ecosystem of financial intermediation in the conditions of digitalization]. *Naukovyi visnyk Polissia*, № 1(20), pp. 49-59 [in Ukrainian].

6. Lomachynska, I. A. (2021). Instytutsiina transformatsiia finansovoi systemy Ukrainy [Institutional transformation of the financial system of Ukraine]: avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.08. Chernihiv, 43 p. [in Ukrainian].

7. Fokin, O. V. (2024). Vplyv vykorystannia shtuchnoho intelektu na finansovyi sektor [Impact of artificial intelligence use on the financial sector]. *Akademichni vizii*, Vol. 34 [in Ukrainian].

8. Haltsova, O. L. (Ed.). (2021). Tsyfrovizatsiia ekonomiky yak faktor ekonomichnoho zrostannia [Digitalization of the economy as a factor of economic growth]: kolektyvna monohrafiia. Kherson: Helvetyka, 260 p. [in Ukrainian].

9. Kulinich, T., & Sterniuk, O. (2024). Analiz vykorystannia shtuchnoho intelektu v tsyfrovomu finansovomu seredovyshchi v Ukraini [Analysis of artificial intelligence use in the digital financial environment in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, Vol. 63 [in Ukrainian].

10. Kravchuk, N., & Lutsyshyn, O. (2023). Aktualni trendy rozvytku finansovoho poserednytstva v konteksti militarykh vyklykiv: ukraïnskyi keis [Current trends in financial intermediation development in the context of military

challenges: Ukrainian case]. *Ekonomichnyi analiz*, Vol. 33(1), pp. 121-140 [in Ukrainian].

11. Sunduk, T. F., Babenko-Levada, V. H., Skorba, O. A., & Chornovol, A. O. (2023). Shchodo rozvytku tsyfrovyykh tekhnolohii v finansovomu sektori (ukrainskyi keis) [On the development of digital technologies in the financial sector (Ukrainian case)]. *Akademichni vizii*, Vol. 17 [in Ukrainian].

12. Honcharenko, I. H. (2023). Kiberzahrozy finansovoho sektora v umovakh viiny [Cyber threats to the financial sector in wartime conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, Vol. 50 [in Ukrainian].

13. Londar, S. L., Londar, L. P., & Bryniuk, O. V. (2018). Osoblyvosti pidhotovky i realizatsii proektiv svitovoho banku z urakhuvanniam vymoh onovlenoi sotsialno-ekolohichnoi polityky [Features of preparation and implementation of World Bank projects taking into account the requirements of updated social and environmental policy]. *Osvitnia analityka Ukrainy*, № 3(4), pp. 17-32 [in Ukrainian].

14. Myttievi platezhi ta zrostannia kiberzahroz: shcho vidbuvaietsia na platizhnomu rynku Ukrainy [Instant payments and growing cyber threats: what is happening in the payment market of Ukraine]. (2024) [in Ukrainian].

15. National Securities and Stock Market Commission. (2024). Richnyi zvit NKTsPFR za 2023 rik [NSSMC Annual Report 2023] [in Ukrainian].

16. National Bank of Ukraine. (2024). Ohliad finansovoho sektoru Ukrainy, IV kvartal 2023 roku [Overview of the financial sector of Ukraine, Q4 2023] [in Ukrainian].

17. European Securities and Markets Authority. (2024). Annual Report 2023 on EU Financial Markets.